

**TÜRKİYE'DE TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRENEN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN HEDEF DİLE
KARŞI TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

*Ali GÖÇER**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı uyruklu lise öğrencilerinin Türkçeye karşı tutumlarını bazı değişkenler açısından değerlendirmektir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Briem (1974) tarafından geliştirilen Corbin & Chiachiere (1995) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak son şekli verilen *Yabancı Dil Tutum Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye çeviri yapılmış ve alpha güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Araştırmaya Türkiye'de yabancı uyruklu öğrencilerin lise düzeyinde öğrenim gördüğü tek merkez olan Kayseri Germirli İmam Hatip Lisesine 27 ülkeden gelen 314 yabancı uyruklu öğrenci katılmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın amacına uygun olarak Tukey testi, tek yönlü varyans analizi, aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi istatistiksel yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin başarı durumları ise ilk dönem ağırlıklı olarak aldıkları Türkçe dersinin dönem sonu puanlarından oluşan not ortalamalarına göre belirlenmiştir. Buna göre 0-44 arası başarısız, 45-100 arası başarılı kabul edilmiştir. Bulgular, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin bu derse karşı tutumlarında geldikleri ülke, Türkçeyi öğrenme amaçları ve Türkçe dersinde başarılı olma durumu değişkenleri açısından fark olmadığı, sınıf düzeyi değişkeni açısından ise fark olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Yabancı dil tutum ve başarısı.

*Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Türkçe Eğitimi,
aligocer@windowslive.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

**THE ASSESSMENT OF THE ATTITUDE TOWARD
TARGET LANGUAGE OF HIGH SCHOOL STUDENTS
LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN
TURKEY IN TERM OF CERTAIN VARIABLES**

ABSTRACT

The purpose of this study is to assessment in terms of certain variables the attitude connected with target language of the high school students who teaching Turkish as a foreign language. At the study was used *Foreign Language Attitude Scale* that was developed by Briem (1974) and was made validity and reliability by Corbin and Chiachiere (1995) as a data collection instrument. The scale has been translated into Turkish and alpha reliability coefficient of this scale has been found as .88. The participant are 314 students (from 27 countries) who learning Turkish in Germirli İmam Hatip High School in Kayseri-Turkey. 314 students’ responses were studied. The data were analysed using means, standard deviation, Tukey and t-test. Also the success situation of the students was defined according to mean of marks in the Turkish Language at the end of semester. According to the space of 0-44 was accepted ‘not success’; the space of 45-100 was accepted ‘success’. This study showed that students’ who take Turkish as a foreign language attitude differ in term of nationality, the purpose of learning Turkish, and success status in Turkish language, but there is difference their degree.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, foreign language attitude and achievement.

1. Giriş

Tarihin her devrinde bütün topluluklarda, insanların daha iyi, daha kolay ve daha rahat anlaşmalarını sağlamak amacıyla dil öğretimine önem verilmiştir. Dilini geliştirip yaşatan toplumlar, kendi ömürlerini uzatmışlardır. Her toplum kendi insanını başarılı kılmak için kendi dilini öğretmek amacıyla eğiticiler yetiştirir, program ve kitaplar hazırlar. Bir dil milletin mensuplarına, yakın çevresinde yaşayanlara, farklı

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

coğrafyada yaşayan soydaşlara, meraklılarına ve yabancılara öğretilir (Karakuş, 2006: 11).

Ülkeler arası ilişkilerin her geçen gün arttığı günümüz dünyasında toplumun her katmanındaki bireyler bir yabancı dil bilme ihtiyacını duymaktadırlar. Çiftçisinden sanayicisine, eğitimcisinden akademisyenine toplumun her katmanından insan dünya ile bütünleşmek, diğer ülkelerdeki insanlarla etkileşim içerisine girmek, bilgi ve tecrübe transferi gerçekleştirmek istemektedir. İnsanların bu isteklerine ulaşabilmeleri için iyi bir iletişim diline sahip olmaları gerekir. Bu zorunluluk bir yabancı dil bilme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu noktada, eğitimle ilgili herkese önemli görevler düşmektedir. Kendi dillerinin dünyada iletişimi sağlayan önemli bir dil olmasını isteyen eğitimciler, dillerinin yabancı dil olarak öğretimine eğilmek durumundadırlar.

Kendi dilinden farklı bir dili günlük yaşamında kullanıyor olmak bireyleri ayrıcalıklı kılan önemli niteliklerdendir. Bunun için bireyler bir yabancı dil öğrenmenin yollarını aramaktadırlar. Dil toplumlar için de önemlidir. Çünkü dil, toplumun önemli dinamikleri arasındadır. Toplumun iç dinamizmi büyük ölçüde dil ile sağlanır. Dış dünyada farklı kültürler karşısında varlığını hissettirebilmenin ve kendi kültürünü kaybolmaktan koruyabilmenin en etkili yolu, dili korumak ve dünyada konuşulan önemli diller arasına girmesini sağlamakla mümkündür. Küreselleşen dünyada sportif, kültürel, ticaret ve sanayi alanlarında önemli roller üstlenen milletlerin dilleri, öğrenilmek istenilen diller arasında yerini alabilmektedir.

Türkçe, konuşan insan sayısı ve yayıldığı coğrafya bakımından dünyada ilk beş dil arasına girmesine rağmen diğer toplumların bireyleri tarafından öğrenilmek istenen önemli diller arasında henüz istenen yeri alamamıştır. Bunun ekonomik, kültürel, siyasi birçok sebebi olabilir. Ama en önemlisi eğitsel alana yönelik hazır bulunuşsuzluk, kendi dilimizi başka toplumların insanlarına öğretmenin öneminin günümüzde yeteri kadar kavranılmamış olunmasıdır. Aslında Türkçenin başka toplumlara bir yabancı dil olarak öğretilmesinin alt yapısı yüzyıllar öncesinden oluşturulmuştur. Ama o günkü çalışmalar öylece kalmış, günümüze kadar geçen

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

on yüzyıla yakın uzun bir sürede var olan avantajları kullanarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi bu temel üzerine inşa edilip istenilen seviyede geliştirilememiştir. Kaşgarlı Mahmud’un 1068-1072 yılları arasında kaleme aldığı Divanü Lugati’t Türk Türkçeyi öğretme amacını taşıyan ilk ve önemli bir eserdir. Karakuş (2006: 20-21) bu konuda şunları söylemektedir: Divanü Lugati’t Türk’ten sonra farklı gayelerle de olsa yabancılar tarafından Türkçenin öğretimine yönelik eserler verildiği görülmektedir. Bu eserler arasında Alman ve İtalyan misyonerlerin Latin harfleriyle 1303-1362 yılları arasında yazdıkları Codeks Comanicus ile 15. yüzyılda Türkçeyi iyi bilen bir yabancı tarafından Türkçeyi öğretmek amacıyla Kahire’de yazılan El-Kavainü’l-külliyeye li zabti’-Lügati’t-Türkiyye ilk akla gelenlerdir.

Günümüzde gerek anadili gerekse yabancı dil olarak Türkçe öğretimi önemli bir ivme kazanmıştır. 1990’lı yıllarda ilköğretimin sekiz yıla çıkarılması sonucunda Türkçe öğretmeni yetiştirilmesine önem verilmiş ve öğretmen yetiştiren kurumlarda Türkçe öğretmenliği bölümleri açılmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu başkanlığınca yeni hazırlanan lisans programları arasında (Türkçe eğitimi lisans programı) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi dersine yer verilmiştir. Bunun yanında birçok üniversite bünyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik lisansüstü eğitim vermeye başlamıştır. Üniversitelerde görevli akademisyenler Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik makale ve kitap düzeyinde ürünler vermeye başlamışlardır. Gazi, Ankara vb. üniversitelerin bünyesinde kurulan Türkçe Öğrenim Merkezleri (TÖMER, 2002; 2006), eğitimlerinde kullanılmak üzere kitap seti hazırlamışlardır. Örneğin; Gazi Üniversitesi: *Yabancılar için Türkçe 1-2, Yabancılar için Türkçe Dil Bilgisi, Yabancılar için TCS - YÖS Türkçe Deneme Sınavları*; Ankara Üniversitesi: *Hitit, Yabancılar İçin Türkçe 1-2; Çalışma Kitabı 1-2* bunlar arasındadır. TİKA’nın (Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı) yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırladığı ve temel, orta, yüksek ve ileri düzeyde sekiz kitaptan oluşan **Güneş-Türkçe Öğreniyoruz** adlı dil öğretim seti Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan önemli çalışmalar arasındadır. *Yabancılar İçin Türkçe Dersleri* (Can, 1983), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi* (Aydın,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

1996), Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi (Duru, 2008), Yabancılar Türkçe Öğretimi (Yaylı ve Bayyurt, 2009) vb. birçok üniversite öğretim elemanlarının çalışmaları yanında özel kurumlar da Türkçenin yabancılar için öğretiminde kullanılan kitaplar hazırlamışlardır. Örneğin Dilset Yayınları, *Yeni Öğrenenler için Gökkuşluğu Türkçe Ders Kitabı 1-3, Türkçe Çalışma Kitabı 1-3, Türkçe Dil Bilgisi 1-3* adında bir kitap seti bunlar arasındadır. Millî Eğitim Bakanlığı, başta yurt dışındaki Türk çocuklarına verilecek eğitimin belli bir düzeyde yürütülmesi olmak üzere Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde takip edilmesi için *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı* hazırlamıştır. Hazırlanan bu programın amaç ve kapsamı şu şekilde ifade edilmektedir: Yabancı dil olarak Türkçe dersinin genel amacı, yurt dışında doğmuş, anne veya babası yabancı olduğu için Türkçeyi öğrenememiş, yurt dışında yaşayan Türk çocukları ile Türkçeyi yabancı dil olarak seçecek yabancı çocuklara Türkçe öğretmektir (MEB, 1986: 81).

Bir yabancı dil öğrenme ve temel dil becerilerinin kazanılmasında o dile yönelik tutumlar büyük önem taşımaktadır. Starks and Paltridge'ye (1996: 218) göre, bir dil öğrenme, o dile karşı tutumlarla yakından ilişkilidir. Öncül (2000: 1082-1083) tutumu, kişilere, nesnelere, olaylara vb. karşı her zaman aynı türden davranmamıza yol açan sürekli ve değişmez bir inanç, duygu ve eğilim olarak tanımlamaktadır. Gardner tutumu kısaca *duygusal özellik* (1978: 1), olarak açıklar ve tutumları dil öğrenmede motivasyonun tamamlayıcısı olarak görür (1985: 10). Brown (1994: 168) ise tutumu, insanoğlunun zihinsel ve fiziksel her açıdan gelişmesinde olduğu gibi ilk çocukluk döneminde gelişir ve anne-baba, akran, çok değişik yollarla ilişki içerisinde bulunan insanların tutumları ve insani yaşantılarda duygusal etkileşim faktörlerinin bir sonucu olarak nitelendirir. Tutumlar kalıtsal olmayıp kültür, aile vb. unsurlara dayalı olarak sonradan öğrenilir. Tutumlar hem nitelik hem de yeğlilik bakımından çok değişik oldukları için bunları ölçmek üzere birtakım teknikler geliştirilmiştir (Öncül, 2000: 1083).

Günümüze kadar öğrencilerin öğrenmekte oldukları yabancı dile karşı tutumlarının cinsiyet, uyruk, motivasyon, başarı vb. değişkenler bağlamında değişiklik gösterip

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

göstermediğini araştıran birçok araştırma yapılmıştır. İkinci bir dil öğrenmede motivasyon ve tutumların etkisi üzerine ilk çalışma Gardner ve Lambert (1959) tarafından yürütülerek araştırılmıştır (akt. Saif ve Lori, 1999: 23). Yapılan diğer araştırmalar arasında, Gardner ve Lambert (1972), Gardner ve Smythe (1981), Pierson, Fu ve Lee (1980), Samimy ve Tabuse (1992), Kern (1995), Salasiah (1999) vb. bu araştırmalardan sadece birkaçıdır. Bütün bu araştırmalara göre, öğrencilerin hedef dile yönelik tutumları ile başarıları arasında önemli bir ilişki söz konusudur. Chamber’a (1999) göre, öğrenenler, dile ve öğrenmeye karşı pozitif bir tutuma sahip oldukları zaman öğrenmenin daha kolay bir şekilde gerçekleşmektedir. Şu hâlde bireylerin sahip oldukları duygusal özellikleri ile hedef dildeki başarıları arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur.

Problem

Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ortaöğrenim öğrencilerinin hedef dile karşı tutumları, sınıf düzeyi, dili öğrenme amacı ve geldiği ülke değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

Alt problemler

1. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin hedef dile olan tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ortaöğrenim öğrencilerinin hedef dile karşı tutumlarında sınıf düzeylerine göre farklılık görülmekte midir?
3. Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ortaöğrenim öğrencilerinin geldikleri ülke ya da uyrukları ile hedef dile karşı tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Kısaltma ve tanımlar

GİHL: Germirli İmam Hatip Lisesi

TCS: Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Sınavı

TİKA: Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

TÖMER: Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

YÖS: Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı

2. Yöntem

Araştırmada, betimleyici, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında Kayseri - Kocasinan Germirli İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Türkiye’de yabancı uyruklu öğrencilere öğrenim veren tek merkez adı geçen okuldur. Söz konusu okulda 27 ülkeden gelmiş 314 öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırma 314 öğrenciden oluşan çalışma grubu üzerinden yürütülmüştür.

Verilerin toplanması ve analizi

Veri toplama aracı olarak Briem (1974) tarafından geliştirilen Chiachire (1993) tarafından küçük değişiklikler yapılarak düzenlenen ve Corbin ile Chiachire’nin (1995) ortak çalışmasıyla son şekli verilen 32 maddelik *Yabancı Dil Tutum Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçek sorularının yanıtlanması için *kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum* biçiminde beşli derecelendirmeli olarak sunulmuştur. Ölçek, iki İngilizce öğretmeni tarafından önce İngilizceden Türkçeye daha sonra Türkçeden İngilizceye çevirisi yapılarak dilimize uygunluğu sağlanmaya çalışılmıştır. Uygulanan bu ölçeğin güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ön uygulama amacıyla ölçek 30 gün ara ile 33 öğrenciye iki kez uygulanmış, elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik formülüyle hesaplanarak güvenilirlik katsayısı .88 bulunmuştur.

Öğrencilerin tutum puanları; başarı, sınıf düzeyi, gelinen ülke değişkenleri açısından analiz edilmiştir. Başarı durumlarının ortaya konulmasında Türkiye’de öğrenime başladıkları ilk dönem ağırlıklı olarak alınan Türkçe dersi dönem sonu puanlarından oluşan not ortalamaları kullanılmıştır. Öğrenci başarı durumlarını gösteren not çizelgeleri ve sınıf geçme defteri verileri Millî Eğitim Müdürlüğü ve okul idaresinden izin alınarak temin edilmiştir. Not ortalamalarında esas olan puanlar, öğrencilerin öğrenim

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

gördükleri okulun tabi olduğu yönetmelikle belirlenen ölçme ve değerlendirme esasları doğrultusunda 0-44 arası 1, 45-54 arası 2, 55-69 arası 3, 70-84 arası 4 ve 85-100 arası 5 olarak işlenmiştir. Analizler bu aralıklara uygun olarak yapılmıştır. Çalışma grubundaki öğrenciler 9, 10 ve 11. sınıf (lise 1, 2 ve 3) öğrencileridir. Sınıf düzeyine göre 9. sınıflar ‘1’, 10. sınıflar ‘2’ ve 11. sınıflar ‘3’ olarak işlenmiş ve analizler bu düzeye göre yapılmıştır. Gelinek ülke değişkenine göre ise öğrenciler, Türk cumhuriyetlerinden gelenler ‘1’, diğer ülkelerden gelenler ise ‘2’ olarak ayrılmış; kodlama, analizler ve incelemeler buna göre yapılmıştır.

Elde edilen veriler aritmetik ortalama, standart sapma, Tukey testi, tek yönlü varyans analizi ve t-testi istatistiksel yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin hedef dile olan tutumlarının bazı değişkenler karşısında farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlardan hareketle yorumlar yapılmış ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Tablo 1. Türkçe Dersinde Başarılı Olma Durumlarına Göre Öğrencilerin Hedef Dile Yönelik Tutumları Arasındaki Farklar İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Davranış Boyutları	Veri Grupları	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p*
Tutum	GA	1086.433	4	271.608	2.360	.053
	Gİ	35327.641	307	115.074		
Toplam		36414.074	311			

*p<.05

Tablo 1’de görülebileceği gibi, Türkçe dersinde başarılı olma durumlarına göre, öğrencilerin, hedef dile yönelik tutumlarını yansıtan görüşleri arasında fark bulunmamıştır. Öğrenciler, eğitime başladıkları ilk yılın ilk dönemi ağırlıklı olarak Türkçe dersi almakta ve dönem sonu puanlarından

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

oluşan not ortalamalarına göre başarılı olup olmadıkları belirlenmektedir.

Tablo 2. Türkçeyi Öğrenme Amaçlarına Göre Öğrencilerin Hedef Dile Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklar İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Davranış Boyutları	Veri Grupları	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p*
Tutum	GA	130.292	3	43.431	.470	.704
	Gi	25335.219	274	92.464		
Toplam		25465.511	277			

*p<.05

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin Türkçeyi Öğrenme Amaçlarına göre, öğrencilerin hedef dile yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Öğrencilere, ‘Türkçeyi hangi amaçla öğreniyorsunuz?’ şeklinde sorulan soruya 55 öğrenci ‘YÖS, TCS vb. sınavlarda başarılı olmak için öğreniyorum.’, 30 öğrenci ‘Türkçeyi yabancı bir dil olarak sosyal yaşamımda kullanmak için öğreniyorum.’, 156 öğrenci de ‘Hem sınavlarda başarılı olmak hem de sosyal yaşamımda kullanmak için öğreniyorum.’ şeklindeki seçeneği işaretlemiştir. Öğrencilerin geri kalan kısmı ya ‘Diğer, ...’ seçeneğini işaretlemiş ya da boş bırakmıştır. Öğrencilerin % 42,5 gibi büyük bir kısmının yabancı dil olarak Türkçeyi hem sınavlarda başarılı olmak hem de sosyal yaşamımda kullanmak için öğrenmeyi amaçladığını belirtmesi önemlidir. Bu konuda Demirel (2008: 19) şunları söylemektedir: Bir dili öğrenmede en önemli değişken, bir dili öğrenmek için öğrenen kişinin bir amacının olmasıdır. Bu amaçlar arasında, öğrendiği dil ile öğrenim yapmak, çalıştığı iş ortamında o dili kullanmak, hatta o dili kullanan kişilerle iyi bir iletişim kurmak gibi amaçlar yer alabilir.

Öğrencilerin bir yabancı dili öğrenme amaçları bir bakıma hedef dile yönelik tutumlarının da bir göstergesidir. Öğrencilerin kayda değer bir kısmının kapsamlı bir amaç

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

ifadesi ile Türkçeye karşı olumlu tutum ifadelerini işaretlemiş olmaları anlamlıdır.

Türkçeyi öğrenme amaçlarına göre, öğrencilerin amaç ve tutumlara ilişkin algıları arasındaki fark için yapılan tukey testi sonucuna göre, herhangi bir amaç ifadesi belirtmeyenlerden oluşan grupla diğer amaç ifadelerini belirten gruplar arasında fark görülmüştür. Öğrenciler arasında herhangi bir amaç ifadesi belirtmeyenlerin oluşturduğu grubun belli bir amaç ifadesi seçen gruplara oranla daha yüksek tutuma sahip olmaları anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. Gelinen Ülke Değişkenine Göre Öğrencilerin Hedef Dile Yönelik Tutumlarına İlişkin Algıları Arasındaki Fark İçin t- Testi

Davranış Boyutları	Değişkenler	N	X	S	t	p*
Tutum	1	75	97.26	10.58	1.837	.67
	2	229	94.72	10.36		

*p<.05

Öğrencilerin gelinen ülke değişkenine göre, tutumlarına ilişkin görüşleri arasında fark yoktur. Çalışma gurubundaki öğrenciler geldikleri ülke değişkenine ya da uyruklarına göre, iki kategoriye ayrılmıştır. Buna göre, Türk Cumhuriyetlerinden gelenler bir grup, diğer tüm ülkelerden gelenler de ikinci grup olarak belirlenmiştir. Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin oluşturduğu grubun diğer ülkelerden gelen öğrencilerin oluşturduğu gruba göre olumlu tutuma sahip olması beklenirken iki grubun tutumları arasında fark olmaması anlamlıdır.

Tablo 4. Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarına ilişkin Görüşleri Arasındaki Farklar İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

Davranış Boyutları	Veri Grupları	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p*
Tutum	GA	701.661	2	350.831	3.036	.049
	Gİ	35712.413	309	115.374		
Toplam		36414.074	311			

*p<.05

Tablo 4'te de görüldüğü gibi, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu farkın kaynağını görebilmek için tukey testi yapılmış ve sonucu Tablo 4/1'de gösterilmiştir.

Tablo 4/1. Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçeye İlişkin Algıları Arasındaki Fark İçin Tukey Testi

Değişkenler	Tutum		
	N	1	2
Grup 1 (9. Sınıf)	81	93.51	
Grup 3 (11. Sınıf)	137	94.44	94.44
Grup 2 (10. Sınıf)	94		97.26

Tablo 4/1'de de görülebileceği gibi yapılan tukey testi sonucuna göre sınıf düzeylerine göre öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeye ilişkin algıları arasında fark vardır. Görülen fark grup 1 (9. Sınıf) ile grup 2 (10. Sınıf) arasındadır. 10. Sınıf öğrencilerinin (Grup 2), 9. Sınıf öğrencilerine (Grup 1) göre tutum düzeyleri daha yüksektir. 9. Sınıf öğrencilerinin tutumlarının düşük olmasında, farklı bir ülke ortamında yeni bir dil öğrenmeye henüz başlamış olmanın kattığı kaygı durumunun etkili olduğu söylenebilir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

4. Sonuçlar ve Öneriler

Verilerden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin sınıf düzeylerine göre hedef dile karşı tutumları ile başarı durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile hedef dile karşı tutumları arasında fark vardır. Grup 1’deki (9. sınıf) öğrencilerin tutumları grup 2’deki (10. sınıf) öğrencilerin tutumlarından daha düşüktür.

Öğrencilerin geldikleri ülke değişkenine göre yabancı dil olarak Türkçeye karşı tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı uyruklu ortaöğretim öğrencilerinin Türkçeyi öğrenme amaçlarına göre tutumlarında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenler her şeyden önce hedef kitlenin Türkçeye karşı olumlu bir tutum içinde olmalarını sağlamalıdır. Çünkü olumlu tutuma sahip bireylerin başarıları olumlu tutuma sahip olmayanlara göre daha yüksek olmaktadır.

Öğrencilere sınavlarda başarılı olma, ders geçme yanında sosyal yaşamda kullanma amacıyla bir yabancı dil öğrenmelerinin bilinci kazandırılmalıdır. Hedef kitlenin yabancı dil öğrenmenin avantajları konusunda bilgilendirilmesi önemlidir. Yabancı bir dili öğrenmede en önemli etken, bir amaç ışığında öğrenme isteğine sahip olmaktır. Öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeyi hem sınavlarda başarılı olarak kariyerinde işine yarayacağını bilmesi hem de sosyal yaşamını zenginleştireceği bilinciyle hareket etmeleri önemlidir. Bu bakımdan Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen öğrencilerin böyle bir amaç edinerek güdülenmesi sağlanmalıdır.

Öğrencilerin hedef dili daha iyi öğrenebilmeleri için sınıf ortamında etkin olmaları yanında farklı sosyal ortamlardaki etkinliklere katılma, dili kullanmayı etkin hâle getirecek programlar hazırlama, sunma, ders kitabı dışında kitap okuma vb. paylaşım etkinlikleri gerçekleştirmelerinin ortamları oluşturulmalıdır. Öğrenciler bu şekilde kendi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

kültürünü tanıtmaya fırsatını yakalama yanında, hedef dile yönelik edinimlerini daha rahat sergileme şansını da yakalamış olmaktadır.

Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin uluslararası normlara uygun bir şekilde yürütülebilmesi için Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine önem ve öncelik verilmelidir. Bunun için altyapısı uygun olan üniversitelerde yabancı dil olarak Türkçe öğretmenliği bölümleri açılmalıdır. Ayrıca, akademisyenler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili araştırma ve inceleme çalışmalarına özendirilmelidir.

KAYNAKÇA

AYDIN Özgür, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*, (Yayınevi belirtilmemiş), Ankara 1996.

BRIEM H., *Development of an Instrument to Measure Attitudes toward the Study of Foreign Languages*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Michigan, Ann Arbor. (University Microfilms No: 75-652), 1974.

BROWN, H. Douglas, *Principles of Language Learning and Teaching*. Prentice Hall. Inc. Englewood Cliffs, 07632, New Jersey, 1994.

CAN Kaya, *Yabancılar İçin Türkçe Dersleri*, Ertem Büro Basımevi ve Yayınevi, Ankara 1983.

CHAMBER G. N., *Motivating Language Learners*, Multilingual Matters, Clevedon 1999.

CHIACHIERE Frank J., *The Relationship of Attitude of Foreign Language Study, Gender, Grades and Length of Foreign Language Study to Scores on Verbal Scholastic Aptitude Test*. Unpublished Doctoral Dissertation, New York University, 1993.

CORBIN Steven S. and Chiachiere Frank J., *Validity and Reliability of a Scale Measuring Attitudes toward*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

Foreign Language. *Educational and Psychological Measurement*, Vol. 55 No. 2 (April 1995), 258-267.

DEMİREL Özcan, Neden Dil Öğrenemiyoruz? *Eğitim ve Gençlik Dergisi*, S. 3 (2008), s. 18-19.

DURU Hüseyin, *Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi*, Ebruli Ajans Yayınları, İstanbul 2008.

GARDNER R. C. and Lambert W. E., *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*, Newbury House, Rowley, Mass. 1972.

GARDNER R. C., *Attitudes and Aptitude in Learning French*, University of Western Ontario, Dept. of Psychology, London, Research Bulletin No: 13, (1978), 21 p.

GARDNER R. C., *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. Edward Arnold, London 1985.

GARDNER, R. C. and Smythe P. C., On the Development of the Attitude/Motivation Test Battery. *Canadian Modern Language Review*, 37, (1981), 510-525.

KARAKUŞ İdris, *Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Türkçe Öğretimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2006.

KERN R. G., Students’ and teachers’ beliefs about language learning, *Foreign Language Annals*, 28 (1995), 72-92.

MEB Yurt Dışındaki İşçi Çocukları İçin Türkçe - Türk Kültürü ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı, Millî Eğitim Basımevi, Ankara 1986.

ÖNCÜL Remzi, *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2000.

ÖZBAY Murat ve Temizyürek Fahri, *Güneş - Türkçe Öğreniyoruz Ders Kitabı 1-4 (Temel, orta, yüksek, ileri düzey); Güneş - Türkçe Öğreniyoruz Çalışma Kitabı 1-4 (Temel, orta,*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

yüksek, ileri düzey), Özel Matbaası (TİKA Yayını), Ankara 2007.

ÖZTÜRK Tuncay; Akçay Sezgin; Yiğit Abdullah; Taşdemir Ercan; Başak Serkan, *Yeni Öğrenenler için Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabı 1-2; Türkçe Çalışma Kitabı 1-2; Türkçe Dil Bilgisi 1-2*, Dilset Yayınları, İstanbul 2005.

PIERSON H. D., Fu G. S. and Lee S. Y., An analysis of the Relationship Between Language Attitudes and English Attainment of Secondary Students in Hong Kong, *Language Learning Journal of Applied Linguistics*, 30, 2, (1980).

SAIF H. Al-Ansari and Lori Ali A. R., Motivational and Attitudinal Variables Language Learning: A Comparative Study of Two Learning Groups. *J. King Saud Univ., Vol. 11 Arts 1* (1999), 23-38.

SALASIAH C. L., Language Attitudes towards English and Language Proficiency in English among Malaysian Students: A Sociolinguistic Study of Penang Island. The paper presented at the 4th International Conference of CULL, Thailand, 1999. (Available online at <http://www.culi.chula.ac.th/international>).

SAMIMY K. K. and Tabuse M., Affective Variable and A Less Commonly Taught Language: A Study in Beginning Japanese Classes, *Language learning*, 42 3 (1992), 377-398.

STARKS D. and Paltridge B., A Note on Using Sociolinguistic Methods to Study non-Native Attitudes towards English. *World Englishes*, 15 2 (1996), 217-224.

TÖMER, Ankara Ü., *Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1-2; Hitit Çalışma Kitabı 1-2*, Ankara Üniversitesi TÖMER Yayını (Ankara Üniversitesi Basımevi), Ankara 2002.

TÖMER, Gazi Ü., *Yabancılar için Türkçe 1-2; Türkçe Dil Bilgisi; TCS - YÖS Türkçe Deneme Sınavları*, Gazi Üniversitesi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

TÖMER Yayını, (Uyum Ajans / Gözdem Ofset),
Ankara 2006.

YAYLI, Derya ve Bayyurt, Yasemin vd., *Yabancılara Türkçe Öğretimi*, Anı Yayıncılık, Ankara 2009.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*